

نگاهی به زندگانی رابیندر نات تاگور و آثار وی

زینت کیفی*

رابیندر نات تاگور شاعر، فیلسوف، موسیقیدان و چهره‌پرداز اهل بنگال هند بود. نام‌آوری‌اش بیشتر برای شاعری اوست. وی نخستین آسیایی برندهٔ جایزهٔ «نوبل» بود. به تاگور لقب گوردیو (Gurdev) به معنای پیشوا داده‌اند. وی از سردمداران دیرین و مدافعان سرسخت استقلال هندوستان به‌شمار می‌آید.

رابیندر نات تاگور بزرگترین شاعر ایالت بنگال، هند است، که به دو زبان هندی و بنگالی شعر می‌سرود و اشعار خود را به انگلیسی نیز ترجمه می‌کرد. هم سرود ملی هند و هم سرود ملی بنگلادش از تصنیفات تاگور است.

او از کودکی اشعاری نغز می‌سرود و در زبان شبه قاره انقلابی ادبی پدید آورد. به ویژه اشعار موسوم به گیتانجلی معروفیت فراوان دارد و به زبان‌های بسیاری ترجمه شده است. تاگور با این اشعار در سال ۱۹۱۳ م جایزهٔ نوبل را در ادبیات دریافت کرد. او علاوه بر سرودن شعر، داستان و نمایشنامه می‌نوشت، و گاه تأملات خیال‌انگیز و عرفانی خود را روی بوم نقاشی می‌آورد.

تاگور در سراسر مشرق زمین محبوبیت داشت. او به ایران علاقه فراوان داشت و دوبار به ایران سفر کرد: بار اول در اردیبهشت ۱۳۱۱ هـ ش (بهار ۱۹۳۲ م) که به همراه همسر خود و دینشاه ایرانی^۱ به دعوت دولت ایران به این کشور سفر کرد و جشن هفتادمین زادروز او در تهران برگزار شد. تاگور در دیدار از تهران و شیراز با بسیاری

---

* دانشجوی پیش‌دکتری فارسی دانشگاه جواهر لعل نهرو، دهلی‌نو.
۱. از پیشوایان پارسیان هند (۴ نوامبر ۱۸۸۱ - ۳ نوامبر ۱۹۳۸ م).

از نویسندگان و سخنگویان ایرانی دوست شد. ملک‌الشعراى بهار^۱ در ستایش تاگور قصیده‌ای بلند سروده است. او در سال ۱۳۱۳ هـ ش برای بار دوم به ایران سفر کرد.^۲ در این مقاله کوتاه بخش زندگانی و آثار رابندرناث تاگور (به ترتیب زمانی) که از کتاب دانشمند بنگالی دکتر شانتی رنجن بهتاجاریه^۳ ترجمه و تلخیص نموده‌ام را تقدیم شما خوانندگان گرامی می‌کنم:

۷۴-۱۸۶۱ م: رابندرناث تاگور روز هفتم ماه مه ۱۸۶۱ م (۲۵ بیساکه ۱۲۶۸ بنگاله) متولد شد. جشن سالروز رابندرناث تاگور طبق تقویم بنگاله برگزار می‌شود. نام پدر وی مهاریشی دیوندرناث و مادر شارداد دیوی بود. «رابندرناث» معنی «فرزند آفتاب» را دارد. نام خانگی تاگور «ربی» به معنی «آفتاب» بود. وی تحصیلات مقدماتی خود را در اوریتتال سیمینری اسکول (۱۸۶۸ م) و نارمل اسکول (۱۸۷۰ م) و در بنگال اکادمی (۱۸۷۱ م) فرا گرفت. سپس در سال ۱۸۷۴ م وارد سینت زیویئرز اسکول شد. در همان سال وی نمایشنامه مکبث نگاشته شکسپیر و گمار شمبهو از کالی داس را به زبان بنگالی ترجمه نمود. از سال ۱۸۶۹ م به سرودن شعر پرداخت. در سال ۱۸۷۳ م همراه با پدرش به سیر مناطق کوهی هیمالیا رفت و همان سال نمایشنامه‌ای به نام «شکست پریتهوی راج» نوشت.

۱۸۷۵ م: بتاریخ دهم مارس مادر تاگور درگذشت. همین سال بود که رابندرناث نخست بار شعر خود «ارمغان هندو میلا»^۴ را خواند. این شعر بعدها در مجله «آمرت بازار پتریکا» چاپ شد.

۸۰-۱۸۷۶ م: بتاریخ ۲۰ سپتامبر رهسپار انگلستان شد. آنجا تحصیلات خود را در دانشگاه لندن ادامه داد. در سال ۱۸۸۰ م به هند برگشت و مجموعه شعر خود «کوبی کاهنی» را انتشار نمود. خاطرات و وقایع سفر و اقامت انگلستان خود را در مجله «بهارتی» در پیوستها چاپ کرد.

۱. ۶ نوامبر ۱۸۸۴ - ۲۲ آوریل ۱۹۵۱ م.

۲. ویکی پدیا، در لغت «رابندرناث تاگور».

۳. رابندرناث تهاکر: حیات و خدمات (اردو)، کلکته، ۱۹۹۰ م.

۴. برنامه بزرگی که شاعران سروده‌های خود را می‌خواندند.

۱۸۸۱ م: تخلیق «بره‌مو سنگیت» (سرود بره‌مو سماج). نمایشنامه «والمیکی پرتیپها» را در رشتهٔ تحریر درآورد. یک سخنرانی بر فنّ موسیقی در کالج پزشکی کلکته انجام داد.

«رابیندر نات» معنی
«فرزند آفتاب» را دارد.
نام خانگی تاگور «ربی»
به معنی «آفتاب» بود.

۱۸۸۳ م: بتاریخ نهم دسامبر عروسی با بهوتارینی دیوی دختر بینی مادهو رای چودهری که پس از ازدواج نامش مرنالینی دیوی شد.

۱۸۸۴ م: زن برادرش درگذشت که محرک خلق آثار ادبی تاگور بود. تاگور مدیر «آدی بره‌مو سماج» شد.

۱۸۸۵-۸۶ م: سفرهایی به هزاری باغ و بمبئی. در مجلهٔ «بالک» شعر و نمایشنامه‌هایی برای کودکان نوشت.

۱۸۸۷ م: سفر به دارجیلینگ.

۱۸۸۹ م: پذیرفتن عهدهٔ زمینداری.

۱۹۹۰ م: سفر دوم به انگلستان (۲۲ اوت تا ۳ نوامبر).

۱۸۹۱ م: تأسیس بره‌مو مندر (معبد) در شانتی نیکیتن. داستانهایی در مجلهٔ «ساده‌نا» و «هیت وادی» نوشت.

۱۸۹۴ م: معاون رئیس «بنگیه ساهتیه پریشد» (انجمن ادبی بنگیه) و مدیر مجلهٔ «ساده‌نا» شد.

۱۸۹۸-۹۹ م: مدیر مجلهٔ «بهارتی» شد. در هنگام گسترش مرگامرگ در کلکته به علاج و معالجهٔ مردم و کارهای کمکی پرداخت. تظاهرات شدید علیه دولت انگلیس بر مظالم بر بال گنگا دهر تلک (یکی از آزادی خواهان هند). اقامت گرینی در شانتی نیکیتن و سپس در شلائئی داه (اکنون شیالده شهری در بنگال غربی است).

۱۹۰۱ م: مدیر مجلهٔ «بنگ درشن» شد. شروع به فعالیتِ مدرسهٔ بره‌مو سماج در شانتی نیکیتن.

تظاهرات علیه استعمارگران انگلیسی در آفریقای جنوبی.

۱۹۰۲ م: درگذشت همسر مرنالینی دیوی (۲۳ نوامبر).

۱۹۰۳ م: درگذشت دخترش (۱۹ سپتامبر).

۱۹۰۵ م: درگذشت پدرش (۱۹ ژانویه). شرکت در جنبش بر ضد تقسیم بنگال به توسط لارد کرزن (مأمور انگلیسی در بنگال). بنیانگذاری «راکھی بندهن»^۱ برای راه اندازی اتحاد در میان مردم. در همین سال مقاله «امپریالیسم» و سرودهایی راجع به تقسیم بنگاله را چاپ نمود.

۱۹۰۷ م: ریاست کنفرانس ادبی بنگاله. ازدواج یک دخترش به نام میرا. درگذشت پسر نوجوانش شمی. شعر «اربندو! سلام بر تو» به موقع گرفتاری اربندو گهوش^۲.

۱۹۱۰ م: عروسی پسرش رتهندر نات تاگور با یک دختر بیوه. در آن روزگار این عمل بسیار جرأت‌مندانه و انقلابی بود. تألیف رمان سیاسی «گورا». این رمان مورد استقبال فراوان قرار گرفت. انتشار «گیتانجلی»، شاهکار ادبی تاگور، به زبان بنگالی. تأسیس خوابگاهی برای دختران در شانتی نیکیتن و یک خانه برای کودکان.

۱۹۱۲ م: سفر سوم به انگلستان و آشنایی با عده‌ایی از شاعران و نویسندگان و هنرمندان معروف آن دیار. ترجمه «گیتانجلی» به انگلیسی به نام “Songs Offerings” که با مقدمه دانشمند معروف^۳ William Butler Yeats در ماه نوامبر از انتشارات انجمن هند (India Society) به چاپ رسید. پس از چهار ماه به آمریکا رفت سخنرانی‌هایی در دانشگاه‌های شیکاگو و هاروارد ارائه نمود.

۱۹۱۳ م: اعلام جایزه نوبل به تاگور بتاريخ ۱۳ نوامبر. قبل از تاگور کسی از آسیا برای این جایزه برگزیده نشده بود.

۱۹۱۵ م: آمدن گاندی و همسرش کستوربا گاندی به شانتی نیکیتن. خطاب «سر» (Sir) (۳ ژانویه).

سفر کشمیر.

۱۹۱۶ م: سفر ژاپن و سخنرانی‌هایی علیه استعمارگرایی که از آن دو سخنرانی “The Nation” و “The Spirit of Japan” خیلی مشهوراند.

سفر دوم آمریکا.

۱. «راکھی بندهن» رسمی هست که خواهران بر دست برادران یک نخ می‌بندند که نشانگر مهر و امینت است.

۲. یکی از نویسندگان و شاعران و آزادی‌خواهان هند (۱۸۷۲-۱۹۵۰ م)

۳. ۱۳ ژوئن ۱۸۶۵ - ۲۸ ژانویه ۱۹۳۹ م.

- ۱۹۱۷ م: سفر دوم ژاپن. چاپ داستان‌های کوتاه در مجله «سبوج پتر» به زبان ساده و عامیانه. در نمایشنامه «داک گهر» به‌طور هنرپیشه کار کرد.
- ۱۹۱۸ م: تأسیس دانشگاه ویشو بهارتی (۲۳ دسامبر). سفر به جنوب هند.
- ۱۹۱۹ م: ناشی از تأثر واقعه خونین جلیانوالا باغ (پنجاب) خطاب «Sir» را به دولت انگلیسی با نامه‌ایی سخت واپس داد. پس از سفر جنوب هند به سفر آسام رفت.
- ۱۹۲۰ م: در یک کنفرانس ادبی در احمدآباد، گجرات شرکت نمود. یک مهمان گاندی در سابرماتی آشرم وی بود. چهارم سفر خارج. پس از واپس دادن خطاب «Sir» این نخست سفر تاگور به خارج بود. چون در انگلستان وی برای بازدید مجلس آنجا رفت و دید که آنها واقعه خونین جلیانوالا باغ (پنجاب) را عادلانه می‌پندارند، از آنجا بیرون شد در نامه‌ای فرهنگ انگلستان را Devil's Workshop (کارخانه ابلیس) گردانده است. از انگلستان به فرانسه رفت و پس از سفرهایی به هلند و بلژیک به آمریکا رفت.
- ۲۲-۱۹۲۱ م: از آمریکا به لندن برگشت. سفر اروپای میانه. سخنرانی در دانشگاه هاروارد. ضبط صدای تاگور در برلین. ملاقات با Romain Rolland^۱ در پاریس. برگشت به هند. ملاقات کردن گاندی با تاگور در کلکته.
- ۱۹۲۳ م: ریاست کنفرانس ادبی شمال هند. تأسیس بخشی برای دختران در شانتی نیکیتن. سفری به آسام. تأسیس Vishva Bharti Trust و بخش انتشارات در دانشگاه ویشو بهارتی. مجموعه شعر خود «سنت» را به شاعر قاضی نذراالاسلام که آن وقت زندانی بود، هدیه کرد. درگذشت برادر بزرگ سندر نات.
- ۱۹۲۴ م: سه سخنرانی ادبی در دانشگاه کلکته. سفری به چین در آوریل. تاگور در چین (پکن) بود که سالروزش (۲۵ بیساکه) فرا رسید و مردم چین آن را طبق فرهنگ چین جشن گرفتند و تاگور را شاعر خود قرار داده خطاب «چو. چین. تانگ» دادند که به معنی نیرومند مانند برق و آفتاب هند است. در ماه جون برای بار سوم عازم ژاپن شد. سپس رهسپار اروپا و آمریکای جنوبی گشت.

۱. ۲۹ ژانویه ۱۸۶۶ - ۳۰ دسامبر ۱۹۴۴ م.

- ۱۹۲۶ م: سفر بنگال شرقی (بنگلادش کنونی) در ماه ژانویه و فوریه. سخنرانی در موضوع Philosophy of Art در دانشگاه داکا. سفر ایتالیا و ملاقات با موسولینی. سفر مصر. ملاقات با ¹Albert Einstein در اروپا.
- ۲۹-۱۹۲۷ م: سفرهایی به آسیای مشرقی، سنگاپور، کانادا، ژاپن، چین و غیره.
- ۱۹۳۰ م: سفر انگلستان. سخنرانی‌هایی در آکسفورد و هاروارد. سفری به روسیه (سپتامبر) و ملاقات با دانشمندان و سخنرانی‌هایی چند در آن دیار. سفر آمریکا. سخنرانی‌هایی علیه دولت بریتانیا در منچستر. به‌طور احتجاج زندانی شدن گاندی و جواهر لعل نهرو در هند و مظالم انگلیسی‌ها بر هندیان. سخنرانی در آکسفورد در موضوع Religion of Man (مذهب انسان) که بعداً به‌صورت کتاب چاپ نیز شد. سخنرانی دیگر بر موضوع Civilisation and Progress. در ژوئیه به برلین رفت و آنجا با Einstein و ²Bernard Shaw ملاقات کرد. در ماه اکتبر باز به آمریکا رفت. سخنرانی بر موضوع Internationalism در جینوا.
- ۱۹۳۱ م: از طرف کالج سانسکرت کلکته خطاب «سربه بهوم» یافت. انتشار The Golden Book of Tagore (کتاب طلایی تاگور).
- ۱۹۳۲ م: سفرهایی به ایران و عراق. افتخار «استادی رام تنو لاهری» در دانشگاه کلکته. تظاهرات علیه زندانی شدن گاندی و ملاقات با وی در زندان.
- ۱۹۳۳ م: سخنرانی در دانشگاه کلکته در موضوع تعلیم و تربیت. سخنرانی‌هایی در دانشگاه‌های آندھرا و عثمانیه.
- ۱۹۳۴ م: تألیف رمان «چار ادھیای» (چهار فصل). دریافت مدرک اعزازی دکترای ادبیات (D.Litt.) از طرف دانشگاه هندوی بنارس. تأسیس فروشگاه‌های تعاون روستایی در شانتی نیکیتن برای پیشرفت و توسعه قبایل بومی. ناگفته نباشد که تاگور به‌وضعیت و ضرورت و اهمیت بومیان آگاهی تمام داشت و در نوشته‌هایش نیز نقوش زندگی بومیان پیدا است.

۱. ۱۴ مارس ۱۸۷۹ - ۱۸ آوریل ۱۹۵۵ م.

۲. ۲۶ ژوئیه ۱۸۵۶ - ۲ نوامبر ۱۹۵۰ م.

سفری به لاهور. سخنرانی در دانشگاه لکهنو. سفر به ایران و شرکت در جشن هزار ساله فردوسی به دعوت دولت امپراتوری ایران.

۱۹۳۶ م: دریافت مدرک اعزازی D.Litt از طرف دانشگاه داکا.

۱۹۳۷ م: سخنرانی در دانشگاه کلکته (۱۷ فوریه). افتتاح «چینا بهون» (۱۴ آوریل). خطاب «کوبی سمرا» از طرف انجمن بهارت تیرت (ایالت آندھرا). برگزاری «یوم اندامان» در شانتی نیکیتن (۱۱ ستمبر).

۱۹۳۸ م: هفتم ژانویه را به طور «یوم چین» برگزار کرد. بنیانگذاری «هندی بهون». دریافت مدرک D.Litt از دانشگاه جامعه عثمانیه حیدرآباد. اظهار تأسف بر وفات شاعر مشرق علامه اقبال (۳۱ آوریل). بنیانگذاری «مهاجاتی سدن» در کلکته. اهدای خطاب «پرَم گرو» از طرف مهاراجا پوری.

۱۹۴۰ م: آمدن گاندی و همسرش برای ملاقات تاگور به شانتی نیکیتن (۱۵ فوریه). این مرتبه گاندی دو روز در شانتی نیکیتن اقامت داشت و هنگام رفتن تاگور نامه‌ایی به گاندی داد که پس از وی مسئولیت ویشو بهارتی به گاندی سپرده شده بود. گاندی آن نامه را به مولانا آزاد داد که پس از استقلال هند نخست وزیر تعلیم شد و در سال ۱۹۵۱ م دولت هند مسئولیت ویشو بهارتی را بر عهده خود گرفت. در همین سال تاگور مدرک D.Litt از دانشگاه آکسفورد دریافت کرد.

۱۹۴۱ م: خطاب «بهارت بهاسکر» (آفتاب هند). درگذشت تاگور بتاريخ ۲۲ ساون ۱۳۴۸ بنگله ۷/ اوت در ۸۰ سالگی.

آثار رابیندر نات تاگور

۱. مجموعه‌های شعر و سرود

۱. کوبی کاهنی	۱۸۷۸ م	۲. بن پھول	۱۸۸۰ م
۳. بهگینه هردئی	۱۸۸۱ م	۴. سندها سنگیت	۱۸۸۲ م
۵. پرپھات سنگیت	۱۸۸۳ م	۶. چهپی دگان	۱۸۸۴ م
۷. شئی شب سنگیت	۱۸۸۴ م	۸. بهانو سنگ تھاکر کُریرپدابلئی	۱۸۸۴ م
۹. ربی چهپایا	۱۸۸۵ م	۱۰. کوری و کومل	۱۸۸۶ م
۱۱. مانسی	۱۸۹۰ م	۱۲. سونارتئی	۱۸۹۴ م

م ۱۸۹۶	۱۴. ندی	م ۱۹۸۴	۱۳. بدائی ابھی شاپ
م ۱۸۹۶	۱۶. چترا	م ۱۸۹۶	۱۵. مالنی
م ۱۸۹۹	۱۸. کنی کا	م ۱۸۹۶	۱۷. چئی تالی
م ۱۹۰۰	۲۰. کلپنا	م ۱۸۹۹	۱۹. کتھا
م ۱۹۰۰	۲۲. کھنی کا	م ۱۹۰۰	۲۱. کاهنی
م ۱۹۰۲	۲۴. سمرن (سورن)	م ۱۹۰۱	۲۳. نئی بیدیا
م ۱۹۰۶	۲۶. کھی یا	م ۱۹۰۵	۲۵. باؤل گیت
م ۱۹۰۹	۲۸. شیشو	م ۱۹۰۸	۲۷. کتھا وکاهنی
م ۱۹۱۴	۳۰. آت شرگہ	م ۱۹۱۰	۲۹. گیتانجلی
م ۱۹۱۴	۳۲. گیتالی	م ۱۹۱۴	۳۱. گیتی مالیه
م ۱۹۱۸	۳۴. پلاتکا	م ۱۹۱۶	۳۳. بلاکا
م ۱۹۲۵	۳۶. پوربی	م ۱۹۲۲	۳۵. شیشو بھولا نات
م ۱۹۲۶	۳۸. لی کھن	م ۱۹۲۵	۳۷. پرہانی
م ۱۹۳۱	۴۰. بن بانی	م ۱۹۲۹	۳۹. مھویا
م ۱۹۳۲	۴۲. پونشپہ	م ۱۹۳۲	۴۱. پری شیش
م ۱۹۳۵	۴۴. شیش سپتک	م ۱۹۳۳	۴۳. بچی تریتا
م ۱۹۳۶	۴۶. پتریوت	م ۱۹۳۵	۴۵. بٹھی کا
م ۱۹۳۶	۴۸. سائیک پتر	م ۱۹۳۶	۴۷. شیاملی
م ۱۹۳۷	۵۰. چھرارچبھی	م ۱۹۳۶	۴۹. کھاپ چھارا
م ۱۹۳۸	۵۲. سی جوتی	م ۱۹۳۸	۵۱. پران تک
م ۱۹۳۹	۵۴. پرہاسنی	م ۱۹۳۸	۵۳. گیت بتیان
م ۱۹۴۰	۵۶. نَب جاتک	م ۱۹۳۹	۵۵. آکاش پردیپ
م ۱۹۴۰	۵۸. روگ شجائی	م ۱۹۴۰	۵۷. سانائی
م ۱۹۴۱	۶۰. گلپہ سلپہ	م ۱۹۴۱	۵۹. ناردگیہ
م ۱۹۴۱	۶۲. چھرا	م ۱۹۴۱	۶۱. جنم دینی
		م ۱۹۴۱	۶۳. شیش لیکھا

۲. نمایشنامه‌ها

۱۸۸۱ م	۲. ردرچند	۱۸۸۱ م	۱. والمیکی پرتیپها
۱۸۸۴ م	۴. پرکریتتر پرتی شوده	۱۸۸۲ م	۳. کال مرگیا
۱۸۸۸ م	۶. مایار کهیلا	۱۸۸۴ م	۵. نلنی
۱۸۹۰ م	۸. بی سرجن	۱۸۸۹ م	۷. راجا ورانی
۱۸۹۲ م	۱۰. گورائی گلد	۱۸۹۲ م	۹. چترانگدا
۱۸۹۷ م	۱۲. بیکنته پرکهاتا	۱۸۹۴ م	۱۱. بدائی ابهی شاپ
۱۹۰۷ م	۱۴. هاسیه کوئتک	۱۹۰۰ م	۱۳. کاهنی
۱۹۰۸ م	۱۶. شادرآتسو	۱۹۰۷ م	۱۵. بیانگ کوئتک
۱۹۰۹ م	۱۸. پراسچته	۱۹۰۸ م	۱۷. مگوت
۱۹۱۲ م	۲۰. داک گهر	۱۹۱۰ م	۱۹. راجا
۱۹۱۲ م	۲۲. اچلائتن	۱۹۱۲ م	۲۱. مالنی
۱۹۱۸ م	۲۴. گرو	۱۹۱۶ م	۲۳. پهاالگونی
۱۹۲۱ م	۲۶. رین شوده	۱۹۲۰ م	۲۵. اروپ تن
۱۹۲۳ م	۲۸. بسنت	۱۹۲۲ م	۲۷. مکت دهارا
۱۹۲۶ م	۳۰. چراکمار سبها	۱۹۲۵ م	۲۹. گرها پریش
۱۹۲۶ م	۳۲. نئی یر پوجا	۱۹۲۶ م	۳۱. سوده بوده
۱۹۲۶ م	۳۴. رکت کربی	۱۹۲۶ م	۳۳. شیش پرشنه
۱۹۲۹ م	۳۶. پری تران	۱۹۲۷ م	۳۵. ریتو رنگا
۱۹۳۲ م	۳۸. نبین	۱۹۳۱ م	۳۷. شاپ موچن
۱۹۳۳ م	۴۰. چندا لیکا	۱۹۳۲ م	۳۹. کالیر جاترا
۱۹۳۳ م	۴۲. بانسری	۱۹۳۳ م	۴۱. تاسیردیش
۱۹۳۶ م	۴۴. ناتیه گیت پری شوده	۱۹۳۴ م	۴۳. سرابن گاتها
۱۹۳۸ م	۴۶. نرتیه ناتیه مایار کهیلا	۱۹۳۶ م	۴۵. نرتیه ناتیه چترانگدا
۱۹۳۹ م	۴۸. مکتیر اوپای	۱۹۳۹ م	۴۷. شیاما

۳. رُمان‌ها

۱۸۸۵ م	۲. راجرشی ^۱	۱۸۸۲ م	۱. بوتهاکرانیرها
۱۹۰۶ م	۴. نوکا دوی	۱۹۰۲ م	۳. چوکھیر بالی
۱۹۰۹ م	۶. گورا	۱۹۰۸ م	۵. پرجاپتی یررنربندا
۱۹۱۶ م	۸. چتورنگ	۱۹۱۶ م	۷. گھری بای ری
۱۹۳۰ م	۱۰. شسیر کبی تا	۱۹۲۹ م	۹. جوگا جوگ
۱۹۳۴ م	۱۲. مالنچه	۱۹۳۳ م	۱۱. دوی بون
		۱۹۳۴ م	۱۳. چار ادھیائی

داستان‌ها

۱۸۹۴ م	۲. بی چترأ گلپه (بخش اول)	۱۸۹۴ م	۱. چهوت گلپه
۱۸۹۴ م	۴. کتھا چتو ستیه	۱۸۹۴ م	۳. بی چترأ گلپه (بخش دوم)
۱۹۰۱ م	۶. گلپه	۱۹۰۰ م	۵. گلپه گوچهه (بخش اول)
۱۹۱۱ م	۸. آئیتی گلپه	۱۹۰۴ م	۷. هیت بادیراوپهار
۱۹۱۶ م	۱۰. گلپه سپتک	۱۹۱۲ م	۹. گلپه چارئی
۱۹۲۲ م	۱۲. لی بی کا	۱۹۲۰ م	۱۱. پهلا نمبر
		۱۹۲۶ م	۱۳. گلپه گوچهه (بخش اول؛ مع اضافه)
۱۹۲۷ م	۱۵. گلپه گوچهه (بخش سوم)	۱۹۲۶ م	۱۴. گلپه گوچهه (بخش دوم)
۱۹۴۱ م	۱۷. تین سنگی	۱۹۳۷ م	۱۶. سی
		۱۹۶۷ م	۱۸. گلپه گوچهه (بخش چهارم)

دیگر تصانیف

۱۸۸۳ م	۲. بی بی ده پرسنگه	۱۸۸۱ م	۱. یورپ پر با سیرپتر
۱۸۸۵ م	۴. ألوچنا	۱۸۸۵ م	۳. رام موهن رای
۱۸۹۰ م	۶. منتری ابھی شیک	۱۸۸۸ م	۵. سمالوچنا

۱. بعدها این رُمان نمایشنامه نیز شد.

۷.	یورپ جاتریر دایری (بخش اول)	۱۸۹۱ م
۸.	یورپ جاتریر دایری (بخش دوم)	۱۸۹۳ م
۹.	پنج بهوت	۱۸۹۷ م
۱۰.	اپنشو برهما	۱۹۰۱ م
۱۱.	آتما شکتی	۱۹۰۵ م
۱۲.	بهارت درشن	۱۹۰۶ م
۱۳.	بچی ترا پرینده	۱۹۰۷ م
۱۴.	چرترا پوجا	۱۹۰۷ م
۱۵.	پراچین ساهتیه	۱۹۰۷ م
۱۶.	ساهتیه	۱۹۰۷ م
۱۷.	آدهونک ساهتیه	۱۹۰۷ م
۱۸.	لوک ساهتیه	۱۹۰۷ م
۱۹.	سبده تنؤ	۱۹۰۹ م
۲۰.	دهرم	۱۹۰۹ م
۲۱.	شانتی نیکیتن	۱۹۰۹ م
۲۲.	جیون سمرتی	۱۹۱۲ م
۲۳.	چهنه پتر	۱۹۱۲ م
۲۴.	پرینده	۱۹۱۶ م
۲۵.	کرتار راجهای کرمه	۱۹۱۷ م
۲۶.	جاپان جاتری	۱۹۱۹ م
۲۷.	چاتری	۱۹۲۹ م
۲۸.	بهانو سنگه یر پترابلی	۱۹۳۰ م
۲۹.	مانب دهرمه	۱۹۳۳ م
۳۰.	راشیار چتهی	۱۹۳۳ م
۳۱.	بهارت پتهک رام موهن	۱۹۳۳ م
۳۲.	چهند	۱۹۳۶ م
۳۳.	جاپانی پارسی	۱۹۳۶ م
۳۴.	پراک تنی	۱۹۳۶ م
۳۵.	کلانتر	۱۹۳۷ م
۳۶.	وشوا پریچئی	۱۹۳۷ م
۳۷.	بنگا بهاشا پریچئی	۱۹۳۸ م
۳۸.	چیلهی بیلا	۱۹۴۰ م
۳۹.	چترالیپی	۱۹۴۱ م
۴۰.	شریتی	۱۹۴۱ م
۴۱.	آشر میر روپ و بکاش	۱۹۴۱ م

ترجمه‌ها

1. Gitanjali (Songs-Offerings), Indian Society, London, 1912.
2. The Gardener (Poems), Macmillan & Co., 1913.
3. The Crescent Moon, Macmillan & Co., 1913.
4. Chitra (Drama), Macmillan & Co., 1913.
5. Sadhana (Essays), Macmillan & Co., 1913.
6. One Hundred Poems of Kabir, Indian Society, London, 1914.

7. Personality (Essays), Macmillan & Co., New York, 1917.
8. Nationalism (Essays), Macmillan & Co., New York, 1917.
9. On Oriental Culture & Jahan's Mission, Indo-Japan Association, Tokyo, 1929.
10. Mahatmaji and the depressed Humanity, Vishwa Bharti, Dec 1932.
11. East and West, Paris, 1935.
12. Twenty six songs of Tagore, Paris, 1935.

علاوه بر فهرست فوق حدوداً ۲۵ کتاب تاگور در حین زندگی وی به انگلیسی ترجمه و چاپ شد. آثار تاگور به طور کلیات از انتشارت مختلف به چاپ رسیده است. بخش انتشارات ویشو بهارتی، کلیات وی را در ۲۶ مجلد ضخیم چاپ کرده که جلد اول آن به سال ۱۹۳۹ م و آخرین جلد در سال ۱۹۴۸ م انتشار یافت. سپس جلد ۲۷ نیز از ویشو بهارتی در سال ۱۹۶۵ م به چاپ رسید. دولت بنگال غربی نیز با اجازه بخش انتشارات ویشو بهارتی کلیات تاگور را در ۱۵ مجلد ضخیم بین سالهای ۱۹۶۱-۶۷ م چاپ کرد و قصد چاپ دوم آن را نیز داشت که جلد اول آن سلسله در سال ۱۹۸۱ م به چاپ رسید.